

Dk. Daniel J. Treier, Mithali, Kikao cha 1, Njia Mbili

© 2024 Daniel Treier na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Daniel J. Treier katika mafundisho yake kuhusu Mithali kwa ajili ya Maisha ya Kikristo. Hiki ni kipindi namba moja, Mithali 1-9, Njia Mbili.

Habari, mimi ni Dan Trier. Mimi ni Nodler Profesa wa Theolojia katika Chuo cha Wheaton na shule yake ya kuhitimu. Ni furaha yangu kutoa mfululizo wa mihadhara kuhusu kitabu cha Mithali. Kichwa changu kwao, kama utakavyoona kwenye skrini hivi karibuni, ni Kusoma Mithali kwa Maisha ya Kikristo.

Ninashukuru Kikundi cha Uchapishaji cha Baker kwa nafasi ya kutumia tena nyenzo kutoka kitabu hiki ambacho nilichapisha kwenye Mithali na Mhubiri mwaka wa 2011 kwa mfululizo unaoitwa Brazos Theological Commentary on the Bible. Sasa, wasomi wengi waaminifu wa Agano la Kale wangeweza kutoa theolojia ya kibiblia iliyo na uwezo zaidi na wa kina wa Mithali kuliko ningeweza kama mwanatheolojia wa utaratibu. Kwa hivyo, ninategemea sana kazi ambayo nimefanya juu ya usaidizi wa ufafanuzi kutoka kwa ufafanuzi mzuri wa watu kama Tremper Longman na Bruce Waltke na wasomi wengine wengi wa kiinjalisti wa Agano la Kale ambao uwezo wao wa kiufundi katika Kiebrania na mambo mengine mengi unazidi yangu.

Katika mihadhara hii, sitajaribu kuiga kazi ngumu ambayo wamefanya. Kama mwanatheolojia wa utaratibu, ninaweza tu kuunganisha na kuongezea kazi zao kwa kuzingatia mahususi. Waumini Wakristo wanapaswa kusomaje Mithali katika mwanga wa kanuni nzima ya maandiko ya Kikristo na kujitolea kwetu kwa Mungu wa Utatu aliyefunuliwa katika Yesu Kristo? Je, tuichukulie Mithali kama vijisehemu vilivyokusanywa vya hekima ya vitendo, wakati fulani vilivyokopwa kutoka au kupatana na tamaduni mbalimbali? Au je, tunapaswa kuelewa kwa uwazi zaidi usomaji wetu katika suala la malezi ya maadili, kujifunza kumtumikia Mungu Muumba wa watu wa Israeli? Au Mithali inaweza hata kuchangia zaidi katika malezi yetu ya kiroho ndani ya Kanisa la Kikristo, jumuiya ya wanadamu ambayo inafanywa upya kwa kumfuata Mwisraeli mwaminifu, Yesu Kristo? Je, kujihusisha kwa Mithali kwa njia hiyo ya Kikristo bado kungeweza kuheshimu maana yayo ya awali? Nadhani hivyo, na tutajaribu kuchunguza hilo katika mihadhara hii.

Mihadhara ifuatayo itaweka jibu la sehemu nne kwa aina hizi za maswali. Kwanza, utangulizi mrefu katika Mithali 1 hadi 9 unakazia kichwa cha njia mbili, drama inayoendelea ya uamuzi, picha kubwa, na maamuzi, picha ndogo, kati ya kufuatia hekima kwa upande mmoja na kufanya upumbavu kwa upande mwingine. Hilo litakuwa lengo letu katika hotuba hii.

Pili, Mithali fupi katika Mithali 10 hadi 29 inaonyesha tabia ya wema, taswira ambayo tunaweza kufupisha kwa kuzingatia maadili ya kardinali na ya kitheolojia ya mapokeo

ya Kikristo. Tatu, kinyume chake, Mithali fupi katika Mithali 10 hadi 29 pia inaonyesha maovu makubwa ambayo watu wenye hekima hushinda, hatari za zile zinazoitwa dhambi saba za mauti. Nne, maneno ya mwisho katika Mithali 30 na 31 yanaunganisha mafundisho ya wazazi wa kitabu na mafundisho ya Mungu, yakikuza malezi ya watu wa agano katika hekima.

Mtazamo huu wa ufundishaji unaangazia mada ya ziada ambayo tutasoma katika muhadhara huo wa nne. Methali hutanguliza kusikiliza na kuzungumza kama vielelezo muhimu vya tabia zetu na michango muhimu kwa maendeleo yake yenye afya. Sasa, kwenye mfumo wa msingi wa kukaribia Mithali, njia mbili zilizowekwa katika Mithali 1 hadi 9. Roland Murphy amependekeza kwamba historia ya tafsiri ya Mithali inahusisha kile anachokiita kupuuzwa kwa upole, na Mithali ikitumika kama mtekelezaji mdogo wa mwongozo wa maadili.

Baada ya yote, maoni machache ya kitamaduni yamesalia, isipokuwa ya kuvutia ya vitabu mbalimbali vya Philip Melancthon kutoka karne ya 16, na wasomi wa kisasa mara nyingi huipa Torati kipaumbele linapokuja suala la maadili ya Israeli. Hata maoni ya kisasa juu ya Mithali yalikuwa machache hadi miongo ya hivi karibuni. Ijapokuwa nafaka ya ukweli katika madai haya kuhusu kupuuzwa kwake, Mithali imeathiri mawazo ya Kikristo tangu mwanzo.

Hasa, Didache, lile liitwalo fundisho la mitume kumi na wawili, hutoa maagizo ya kanisa tangu mapema kama karne ya pili, labda hata ya kwanza. Mwongozo huu unaanza kama ifuatavyo, nukuu, kuna njia mbili, moja ya maisha na moja ya kifo, na kuna tofauti kubwa kati ya njia hizi mbili, mwisho wa kunukuu. Maelekezo yanayofuata katika Didache yanaongozwa na tabia, yanapatana na Mithali na mifumo mipana ya Agano la Kale kuhusu njia hizo mbili.

Kwa mfano, Zaburi ya 1 inatofautisha njia ya wenye haki na njia ya waovu. Yeremia 21:8 inaunganisha njia ya uzima na njia ya mauti. Muundo wa baraka na laana katika Kumbukumbu la Torati, kwa mfano, katika sura ya 11, mstari wa 26 hadi 28, vile vile ni wa binary.

Yesu anatofautisha njia pana iendayo kwenye uharibifu na njia nyembamba iendayo uzimani katika Mathayo 7, 13, na 14, hivi kwamba wafuasi wake waliita mwendo wao kuwa njia, kulingana na kitabu cha Matendo. Ikikaribiana na Didache, Wagalatia 5, 17 hadi 25 inatoa uwili wa roho dhidi ya mwili. Mwili haurejelei mwili kana kwamba ni mwovu wa asili, lakini kushughulika na uwepo dhaifu, wa ardhini, wa dhambi katika mwili.

Na katika uwili huu wa roho dhidi ya mwili, tuna orodha ya fadhila na tabia mbaya. Tuna motisha ya kieskatologia na wakati ujao wa Mungu wa kuvunja hukumu na wokovu ukitengeneza motisha kwa maisha ya Kikristo hivi sasa. Baada ya Didache kuchukua mada hizi za kibiblia, Faraja ya Boethius ya Falsafa karne chache baadaye

inatoa mfano mwingine wa ulinganifu mpana wa Kikristo kwa njia hizi mbili za kibiblia. mila, huku Boethius pia akitafakari baadhi ya maswali ya kitheolojia na kifalsafa ambayo inazusha.

Hatupaswi kuruhusu maendeleo ya hatimaye ya mafundisho ya dhana zaidi au mijadala yenye matatizo juu ya theolojia asilia itupotoshe. Tunahitaji theolojia ya asili iliyoumbwa. Katika Mithali, tunapata idhini ya kibiblia kwa watu wa agano la Mungu kushirikisha asili iliyoumbwa na tamaduni za kipagani kwa busara, bila kuhitaji kila mara kurejelea kwa uwazi neema ya ukombozi.

Bila kujifunza kutoka kwa Mithali, tunapotafuta kurejesha uzuri wa uumbaji ndani ya mtazamo wa ulimwengu wa Kikristo, tunaweza kushindwa kuunganisha ushirikiano wa kitamaduni na injili ya Biblia. Au tunaweza kuangukia katika kutumia Mithali mara kwa mara na bila mpangilio tukiwa na pragmatism ya kimaadili kama chanzo cha vidokezo vya malezi au usaidizi mwingine wa kibinafsi uliohakikishwa na kimungu. Wakati mfumo wa kitheolojia wa Mithali unapopotoshwa au kupuuzwa, ama Mungu huwabariki moja kwa moja watu wanaofanya mambo sahihi, au sivyo Mungu wa imani ya kimaadili ya matibabu ambayo Christian Smith ameelezea inaenea sana katika utamaduni wetu, hata utamaduni wa kiinjalisti.

Mungu huyu wa maadili ya matibabu ya deism ambaye huwabariki watu ambao ni wazuri hutoa maoni kwa watu wanaojisaidia. Mithali inaposomwa kwa njia hiyo, tunakosea sana na tunakosa hekima ambayo Mungu anayo kwa ajili yetu. Tunapogeukia sasa andiko lenyewe, hakika tutapata mwelekeo wa maadili na tutapata hekima ya vitendo.

Lakini hasa hatarini ni njia mbili za kuishi zinazounda tabia ya muda mrefu ya jumuiya badala ya kutoa dhamana ya muda mfupi ya mtu binafsi. Muundo wenyewe wa Mithali 1:1-9:18 unakuza kusonga mbele kwenye njia kuelekea hekima. Mithali 1-9 inajumuisha hotuba ndefu kutoka kwa wazazi na kutoka kwa hekima iliyotajwa kama mtu, ilhali sehemu nyingine ya kitabu hukusanya methali fupi zaidi, zinazojulikana zaidi, kwa kawaida aina za mistari miwili.

Ndani ya Mithali 1-9, muundo wa hotuba, nadhani, ni wazi. Maingiliano yana hekima ya kuzungumza kibinafsi katika sura ya 1 mistari ya 20-33 na sura ya 8 mistari ya 1-36. Katikati ya hotuba hizo kutoka kwa hekima binafsi, mihadhara kutoka kwa wazazi inazungumza na mtoto au watoto wangu kwa maneno hayo yanayokuja katika safu chungu nzima za mistari, 2-1, 3-1, 3-11, 3-21, tena katika 4-1, 10-20, katika sura ya 5 mstari wa 1 na mstari wa 7, sura ya 6 mstari wa 1, sura ya 3 na 20 sura ya 1, sura ya 3 na 20 tena. 8 mstari wa 32.

Sio aina hizi zote za anwani za moja kwa moja au za kuamsha ambazo lazima zifanane kwa nguvu, kana kwamba zinaonyesha mgawanyiko wa muundo wa picha kubwa, lakini zinaweka muundo mpana ambao nadhani unaturuhusu kusoma Mithali 2-9

kimaudhui kwa kutumia migawanyiko ya sura ya kawaida. Mithali 2, 3, 4, na 6 ni hotuba za wazazi zinazosifu hekima, na wanasonga mbele katika kukazia fikira zao kutoka kukubali toleo lake katika sura ya 2 hadi kushikilia kwake katika sura ya 3, hadi kudumisha kujitolea kwa njia hii ya mzazi katika sura ya 4, ili kuepuka mitego mbalimbali katika sura ya 6. Katikati, Mithali 5 na 7 zinaingilia kati maonyo ya wazazi dhidi ya foleni. Hatari ambayo mtu anahitaji kuulinda moyo wake kama mwisho wa sura ya 4 unakazia ni uzinzi, sura ya 5. Wakiwa wamefunga ndoa au la, vijana hukabili hatari kubwa za kiroho kutokana na kusikiliza sauti zenye kushawishi, sura ya 7, badala ya mwanamke mwenye hekima anayezungumza katika Mithali 8. Mithali 9 inatoa matoleo ya muhtasari wa mialiko inayopingana kutoka kwa mstari wa 1 wa bibilia wa hekima na mstari wa 6. 13-18, hivyo basi kutunga misemo kuhusu kuwa na nia moja ambayo ni muhimu kwa ajili ya kutafuta hekima katika mistari 7-12.

Sasa bila shaka harakati hii ya ajabu ninayopendekeza katika kutafuta hekima katika sura ya 1-9 inafanyika kwa upana sana, kiwango cha juu ambacho ndani yake kuna barabara kuu na njia za kupita. Misukono na zamu za sehemu hizo nyingi ndogo katika sura, ingawa, kwa kawaida ni tofauti kwenye mada ya msingi ya njia mbili, moja inayoongoza kwenye uhai na nyingine kwenye kifo. Kwa utangulizi.

Mithali 1-1 inahusisha habari inayofuata na Mfalme Sulemani. Hakika si mtunzi wa kila methali, hata hivyo ndiye kitovu cha uumbaji na mkusanyiko wao. Akiwa mwana wa Daudi na mfalme wa Israeli, Sulemani anaunganisha methali hizi na historia ya wokovu wa Israeli, hata hivyo kwa kughafilika.

Muunganisho huo unakuwa wazi zaidi ndani ya mistari michache ambapo hofu ya Yahwe, hofu ya Bwana, si tu Mungu yeyote au kiumbe mkamilifu zaidi, lakini hofu ya Mungu wa agano wa Israeli, inasimama kama lango nyembamba la kuingia katika kutafuta hekima. Sura ya 1 mstari wa 7. Jina la Sulemani linamhusisha na amani, kama Hippolytus kutoka kanisa la kwanza anavyoonyesha. Si tu katika maana mbaya ya kuepuka vita, bali katika maana kamili ya kusitawi, kufurahia upatano pamoja na Mungu, watu wa Mungu, na viumbe vingine vyote.

Hekima ya shalom hii inapatanishwa na maofisa wa Israeli, ambao hatimaye Yesu Masihi atafuata ukoo wake. Madhumuni ya mithali inaonekana katika sura ya 1 mistari 2-6, kurundika maneno ya mara kwa mara kwa hekima juu ya kila mmoja, na katika mchakato kuwasilisha masomo kadhaa ya kitheolojia. Kwanza, hekima si ya kibinafsi tu bali pia ya kijamii.

Ufahamu unaopatikana kutokana na mafundisho ya methali huwezesha kushughulika kwa hekima na kukuza haki, mstari wa 3. Mithali huwezesha sio tu kujifunza au kupata mafundisho bali pia kufundisha wengine, mstari wa 4. Mithali 1-4 inasukuma zaidi hekima katika upupu wa kutafsiri maisha ya kila siku, kwa kuwa miunganisho ya msamiati wake wa busara katika Agano la Kale sio sawa. Wanamkumbuka nyoka katika Mwanzo 3. Tunahitaji kuwa na hekima kama nyoka, si tu wasio na hatia kama

njiwa, Yesu anatuambia katika Mathayo 10, mstari wa 16. Kwa hiyo, wakati mwingine mithali inaweza kueleza njia ya ulimwengu bila kuidhinisha kila mara jinsi ulimwengu unavyofanya kazi au kuagiza jibu fulani.

Kazi hii ya kihemenetiki ya hekima, ikitusaidia kuelewa kinachotendeka, inaonekana zaidi katika mistari ya 5 na 6. Hekima hujijenga yenyewe. Kujifunza na kufundisha hekima ni msingi wa kukua katika uwezo wa kusikia na kutambua maana yake. Utajiri wa hekima hauisha.

Wenye busara ni kuongeza ujuzi wa kuelewa maneno haya, ambayo ni ya kina vya kutosha kushughulikia muktadha unaobadilika kila wakati wa maisha katika jamii ya wanadamu. Pili, hekima ya kibiblia ni ya kidemokrasia, ikizungumza na kila mtu mahali alipo. Mwaliko wa ulimwengu wote wa Hekima unaonekana waziwazi kutokana na ukosefu wa mzungumzaji waziwazi katika sura ya 1, mstari wa 1. Kisha, hekima hujilimbikiza.

Mtu hawezi kamwe kuwa na hekima ya kutosha kuacha kuhitaji zaidi. Lakini wakati huo huo, tunaweza kufundisha hekima kwa wanyenyekevu na vijana. Hivyo, methali hazijisumbui juu ya kile wanafalsafa hukiita kitendawili cha wema, wazo la kwamba ni watu wema pekee wanaoweza kukua katika wema, lakini mtu asiye na adili anawezaje kuanza? Hekima kwa hatua inayofuata, hata kwa hatua ya kwanza kwenye njia ya uzima, inapatikana kila mara kutoka kwa Mungu, isipokuwa mtu ametembea mbali sana kwenye barabara kutoka kwa urahisi kuelekea upumbavu wa kiburi kwamba anakataa kabisa kurudi nyuma.

Tatu, Mithali 1:7 inathibitisha kwamba hekima, basi, ina mizizi ya kitheolojia. Kuanzia na kumcha Bwana, hekima ni zawadi kutoka kwa Mungu. Hapa, jina la Mungu ni Yehova, ambalo Muumba hujidhihirisha katika agano na Israeli.

Utoaji wa ufunuo wa Yehova unachukuliwa kuwa rahisi, na sura ya 1, mstari wa 7, unaonyesha ama au. Watu hujibu ipasavyo kwa woga kwa Mungu huyu, au vinginevyo kwa upumbavu usiofaa. Wapumbavu ni wenye kiburi, mzizi, ikiwa sio mzizi wa zile zinazoitwa dhambi mbaya, kwani tutazungumza zaidi.

Wapumbavu wana kiburi, wanadharau nidhamu, na hawatarajii matokeo yoyote kutoka kwa Mungu. Kiashiria kingine cha mapema cha hitaji la neema hapa ni aura ya fumbo inayohusika katika wazo lenyewe la methali, mashal, ambayo inaweza pia kutaja mfano. Ukweli wa pande mbili wa mafundisho ya Yesu ya kimfano unaenda sambamba na Mithali.

Kwa upande mmoja, udhalilishaji halisi wa maneno huwezesha uelewa fulani kwa hadhira iliyo rahisi zaidi, ikiingiza mafundisho katika maisha ya kawaida. Ukifikiria baadhi ya methali za kisasa, kama vile senti iliyoookolewa ni senti iliyopatikana, mshono kwa wakati huokoa tisa, au, hivi majuzi, fanya tu, na zingine kama hizo,

labda utagundua kuwa zinafanikiwa zaidi zinapokuwa fupi, za kishairi na thabiti, ili zikumbukwe wakati unatoa maelezo ya jumla badala ya dhamana. Zinasaidia kutambua hali ambazo zinatumika, lakini haziwezi kutumika kwa mbao ikiwa zitatumika kwa busara.

Hivyo, kwa upande mwingine, kama vile Yesu alivyosema kuhusu mifano, wale walio na kitu watapewa zaidi, nao watakuwa na tele, lakini wale wasio na kitu, hata kile walicho nacho kitachukuliwa, Mathayo 13, 12. Kwa maana wakiona hawaoni, na wakisikia hawasikii, wala hawaelewi. Katika Mathayo 13, Yesu anaendelea kunukuu Isaya 6, 9, na 10.

Mithali na mafumbo huonekana kuwa sahili kiudanganyifu, ilhali zina tabaka za maana zilizotengwa kwa ajili ya wale walio na hekima ya kutosha kumcha Mungu. Na kama kando, inaweza kuwa ya kustaajabisha kwetu kutambua kwamba chanzo kikuu cha methali katika utamaduni wetu wa kisasa ni Madison Avenue. Chakula cha mawazo kuhusu malezi yetu ya tabia.

Sasa hofu ya Bwana hapa sio hofu ambayo inaunda umbali zaidi. Badala yake, kisawe hiki cha Agano la Kale cha imani, kwa ufupi tu, kinasisitiza utambuzi wa awali kwamba Mungu ndiye muumbaji ambaye tunapaswa kuhesabu kwake sisi wenyewe. Mwanatheolojia wa kale Bede anatofautisha woga wa utumishi na woga takatifu.

Juu ya mateso ya kwanza juu ya dhambi zetu, upendo mkamilifu wa Mungu hutupilia mbali woga wa utumwa wa adhabu, 1 Yohana 4, 18, ili upendo uweze kutia ndani yetu hofu takatifu ya kumkatisha tamaa Baba yetu mpendwa. Kwa hiyo, andiko la Yakobo 1, 5-8, linatuonyesha jinsi hofu hiyo ya Mungu inavyotuwezesha kupata hekima. Ikiwa mmoja wenu amepungukiwa na hekima, na aombe dua kwa Mungu, ambaye huwapa wote kwa ukarimu na bila kinyongo, naye atapewa.

Lakini omba kwa imani bila mashaka yoyote, maana mwenye shaka ni kama wimbi la bahari linalochukuliwa na upepo na kupeperushwa huku na huku. Maana mtu mwenye shaka, mwenye nia mbili, asiye na msimamo katika kila namna, asitarajie kupokea kitu kwa Bwana. Uwili wa kimsingi wa njia hizo mbili hautofautishi tu kati ya wenye hekima na wapumbavu, bali pia unapita katika mioyo ya wenye hekima, ambao hawapaswi kuwa na nia mbili, wakimwomba Mungu hekima bila nia ndogo ya kuifuata.

Hata hivyo inaonekana ya ajabu; hii ni zawadi ambayo watu wakati mwingine hupokea bila kufungua. Uwili unaohusika katika njia hizi mbili katika mwelekeo huu wa kitheolojia wa hekima sio uwili usio wa kibiblia. Badala yake, njia hizo mbili zinatokana hasa na uhakika wa kwamba kuna Mungu mmoja tu wa kweli.

Maisha yote, kwa kila mtu, yako chini ya Ubwana wa Yehova, Muumba. Kwa mwili na roho, kwa sasa, na bado, kwa jamii ya waumini na ulimwengu, yote iko chini ya

Ubwana wa Muumba. Uwili usio na kibiblia unagawanya ukweli huu katika makundi tofauti kabisa ambayo moja au nyingine hupata kipaumbele.

Lakini kukataa uwili wa aina hiyo hakubatilishi tofauti halali. Haya yametolewa na Mithali ili kutuelekeza katika utafutaji wa nia moja wa hekima ya Mungu. Siku moja hukumu ya Mungu itatofautisha kati ya wale wanaokiri Ubwana wa Mungu kwa hiari na wale wanaofanya hivyo bila kupenda.

Ingawa Mungu aliupenda ulimwengu hata akamtoa Mwanawe pekee, Yohana 3:16, alifanya ili ulimwengu uokolewe kupitia Yeye, mistari wa 17, sio tu kuachwa jinsi ulivyo, ukijificha gizani, mistari 19-21. Au kifungu kingine cha kupinga uwili, 1Timotheo 4, kila kitu ambacho Mungu aliumba ni kizuri, mwanzo wa mistari wa 4. Kinapaswa kupokelewa kwa shukrani, kutakaswa na Neno la Mungu na kwa maombi, mistari wa 4 na 5. Ingawa hiyo ni kweli, mwelekeo wa moyo wa mwanadamu sio mzuri tena, lakini unageuza zawadi hizi kuwa sanamu. Inakataa kuwa na vitu vilivyoyumbwa vilivyotakaswa na Neno la Mungu na sala.

Shukrani kwa mwili na shetani, mbali na nuru ya Yesu Kristo, tunasahau kwamba ulimwengu na tamaa zake unapita, lakini wale wanaofanya mapenzi ya Mungu wanaishi milele (1 Yoh. 2:17). Kwa hivyo, njia mbili za nyenzo katika Mithali, aina ya mara kwa mara ya kupingana na Mithali na kadhalika, hazizidishi aina mbaya ya uwili, zinapinga kwa usahihi kwa kuwasilisha maisha yote kwa Bwana wa neema wa Mungu ambaye tunapaswa kumwogopa. Nne, basi, mfululizo wa vipimo vya hekima kijamii, kidemokrasia na kitheolojia tayari umekuwa ukijitokeza. Hekima ni maendeleo.

Mwalimu husogea kwa bidii kutoka kutoa nidhamu ya kimsingi hadi kwa kuchochea utambuzi ngumu zaidi, vijana wanaposhinda usahili wao na kukua katika hekima wanapotembea kwenye njia. Lengo si marudio ya utumwa wa fomula ya jadi, lakini uhuru wa mtu anayekomaa ambaye anazidi kujifunza kutambua ukweli na kuishi ipasavyo, bila mwelekeo wa mara kwa mara. Ukuaji unaohitajiwa ili kutimiza lengo hilo la kuwa mtu mzima, hata hivyo, huhitaji maagizo ya awali na mwongozo unaoendelea.

Hata mtu aliyekomaa mwenye hekima anahitaji washauri wengi na anahitaji kuendelea kujifunza kwa kusikiliza. Kipengele hiki kinachoendelea cha hekima kitaigizwa katika sura zote zinazofuata. Kwa hiyo, tunapofikia mistari ya 8-19 katika sura ya kwanza, basi, tunafika kwenye mada ya kutosikia ubaya wowote.

Aya hizi zimeshikiliwa pamoja na kufungamanishwa na aya za awali zenye mada ya mafundisho, miongoni mwa nyinginezo. Maandishi yanaonyesha wazungumzaji wawili wakitoa njia mbili tofauti zinazoelekea kwenye ncha mbili tofauti. Wazungumzaji ni wazazi, mistari ya 8 na 9, na wenye dhambi, mistari 10-19.

Watenda dhambi wanavutia na ni wajeuri kwa ajili ya uchoyo. Hata hivyo mwisho wao ni kifo, kinachoonyeshwa waziwazi katika suala la kujiangamiza katika mstari wa 18 na 19, na vilevile kwa neno la ubaya linalohusisha neno ovu katika mstari wa 16. Maana yake ni kwamba mwisho wa mafundisho ya wazazi ni uhai.

Ingawa inavutia kuona marejeo ya damu katika mistari ya 11 na 15 kuwa ya kupita kiasi, ili wanyang'anyi wawe watu wa nje kutoka kwa jamii, rejeo la nyumba katika mstari wa 13 linaonyesha hali fulani ya kijamii. Na aya ya 19 inapanua uwanja wa maono. Huo ndio mwisho wa wote wenye pupa ya mali.

Wanyang'anyi hupitisha aina iliyokithiri ya tamaa potovu ambayo hupenya kila mtu, na wenye dhambi hutoa aina za kuvutia za jumuiya mbadala, mstari wa 14, genge. Kwa kuzingatia uhusiano wetu wa kibinadamu, dawa ya genge ni kuwaheshimu wazazi wetu wenyewe. Sio tu kutii kwa huzuni amri za moja kwa moja hadi kufikia umri fulani wa uhuru, lakini kutafuta kuthamini urithi wa kiroho tunaopokea kutoka kwao.

Ingawa kusikia hakuhakikishii kufanya, zimeunganishwa sana. Kwa hiyo, urafiki mbaya hugaribu tabia njema (1 Wakorintho 15:33). Tukiweka vyema, mafundisho ya Biblia yana tabia ya kibinafsi na ya mdomo ambayo ni muhimu kuhifadhi hata ndani ya jamii ya leo inayotawaliwa na taswira ambayo tunasikia sana kuihusu. Basi, hekima ya mzazi hushughulikia mapenzi ya ujana kupitia mamlaka na hangaiko lenye upendo, ikitafuta kuzua mashauri yanayokomaa kuhusu matokeo ya matendo yawezekanayo.

Kusikia toleo la hekima mistari ya 20 hadi 33. Tabia hii ya kibinafsi ya mafundisho ya Biblia inadhihirisha mwelekeo mpya, kuanzia mstari wa 20, kama hekima, inayofanywa kuwa mtu, inapolia katika uwanja wa watu wote. Anaanza kutoa mwaliko wake hapa na kisha kuupanua kuanzia katika sura ya 8 na mstari wa 1. Katika sehemu hizi, nadhani inaweza kuonyeshwa kwa njia ya muhtasari kwamba hekima inapatikana hadharani, inafanya kazi kibinafsi, na tayari inadharauliwa.

Mithali inachukua msisitizo tofauti na Ayubu 28. Ingawa Ayubu 28 inasisitiza kwamba hekima haijatolewa na kiumbe, haipo tu kwa kuchukua, ni vigumu kuipata, Mithali inaadhimisha hofu sawa ya Bwana, lakini kwa msisitizo tofauti. Mungu hufanya hekima ipatikane, si mara ya kwanza kuona, bali anaposikia sauti ya kimungu na kusikia mafundisho ya kimungu kupitia wazazi.

Kwa hiyo, hekima inapatikana sana hadharani, na hiyo ni sehemu ya kile ambacho sifa ya mtu binafsi ya hekima inasisitiza. Pili, hekima inatumika kibinafsi. Katika Mithali 1, hekima inalia, ikiahidi kumimina mawazo na maneno, wito, kupata kukataliwa, na kwa hiyo kucheka na dhihaka, kuchagua kutojibu au kujitolea.

Jinsi kielelezo hiki cha kibinafsi cha hekima kinavyohusiana na wazazi kwa upande mmoja, fundisho la kitabu cha Mithali, na labda kwa Mungu mwenyewe, kama Wakristo wanavyotambua hatimaye, kufunuliwa katika Yesu Kristo, ubinafsishaji wa hekima ni gumu, na tunaweza kuzungumza zaidi juu yake baadaye, lakini kwa hakika kuna msisitizo juu ya shughuli ya kibinafsi ya hekima kama kwa njia fulani kuakisi shughuli za kibinafsi za Mungu na upatanishi wake. Lakini tatu, hekima tayari imedharauliwa. Kukataa kwake kunachukuliwa kama ukweli katika aya za 24 na 25 na 29 na 30.

Muundo wa lugha hii unakumbusha kukataliwa kwa kibinafsi kunakoibua wivu wa Mungu, hata utabiri wa laana za agano kwa Israeli katika Kumbukumbu la Torati. Kwa hiyo vijana wapumbavu hapa si lazima wawe nje ya jumuiya, ni kizazi kijacho cha watu wa agano la Mungu ambao daima huanza safari yao wakiwa wamejaribiwa na ukaidi. Mithali ni ya kweli kabisa kuhusu jinsi nyenzo zake za maadili zinavyoweza kupokelewa.

Katika Mithali 2, sehemu inayozungumza inarudi nyuma kutoka kwa hekima ya kibinadamu hadi kwa mzazi, lakini ujumbe unabaki pale pale, tafuta ufahamu. Ilhali katika sura ya 1, hekima ilianza kwa kumcha Bwana na ilikazia kusikiliza, na kupokea ufunuo, sura ya 2 inahitaji ufuatiliaji wa vitendo sasa kupitia mlolongo wa masharti, kuanzia na kukubali ufunuo na kusonga mbele kuelekea kutafuta kwa moyo wote. Katika Mithali, ufahamu, na hapa tebunah ni neno mashuhuri hasa linaloonekana katika mistari 2, 3, 5, 6, 9, na 11, lakini kwa ujumla zaidi ufahamu, hekima inayoonyeshwa katika Mithali sio ya kinadharia kimsingi.

Kawaida ni karibu na kile Wagiriki walichoita phronesis, sababu ya vitendo ambayo tunaishi vizuri katika hali halisi za kidunia. Bado ina kipengele cha kutafakari, kwa mfano katika kutafakari na usikivu unaoonyeshwa na aya ya 1 na 2, ufuatiliaji wa kukata tamaa wa mstari wa 4, uhifadhi wa mstari wa 7, uwekaji wa ndani wa mstari wa 10, na kadhalika. Kuna kipengele cha kutafakari, ni kitu tunachotafuna, ufahamu huu, hekima hii.

Kusudi la ufahamu kama huo si umilisi wa kinadharia, wala sio aina ya ustadi wa kibinadamu ambao maarifa ya kisasa mara nyingi hutafuta. Teknolojia, kama Wagiriki walivyoita, na unaweza kusikia mienendo ya neno teknolojia hapo, teknolojia ambayo kwayo wanadamu wanaweza kuelewa ulimwengu ili kuidhibiti, ili kuimiliki kwa kutabiri na kisha kuunda au kuunda vitu. Hatuzungumzii sababu ya vitendo kwa maana hiyo ya kiufundi.

Tunazungumza juu ya hekima ambayo inaahidi kutulinda kama watu na haki ya jamii zetu badala ya kutuacha ili tu kujilinda kwa ustadi wetu au mbinu zetu wenyewe. Hazina ni fumbo la upendeleo hapa katika mistari ya 1, 4 na 7, tofauti na ahadi za genge kutoka sura ya 1. Utafutani kwanza ufalme wake na haki yake na hayo yote mtazidishiwa (Mathayo 6:33). Maneno hayo ya hekima kutoka kwa Yesu

yanaonyesha jambo hilo. Tunapata tu hazina ya kweli tunapompenda Mungu kuliko pesa, na kisha Mungu hutupatia baraka za vitu vya kiumbe kwa njia ifaayo tunapofanya hivyo.

Nusu ya pili ya Mithali 2 inaahidi ukombozi wa hekima kutoka kwa wengi ambao kwa furaha potovu wanafuata njia ya kifo, katika mistari ya 12 hadi 15, na hasa ukombozi kutoka kwa wazinzaki katika mistari wa 16 hadi 19, wakitarajia mada ya baadaye. Tunajiokoa kwa kukataa matoleo yao na pia kwa kukataa kujiokoa. Hotuba za wazazi kama hizi katika Mithali 1 hadi 9 hufuata kielelezo, rufaa ya mwanzo ya kusikiliza, inayokamilishwa na msukumo wa kufanya hivyo, kiini cha somo, na kisha hitimisho, kwa kawaida ikionyesha matokeo ikiwa mtu atachagua kufuata tabia njema iliyoagizwa katika somo au la.

Katika Mithali 2, rufaa ya ufunguzi ni ndefu, kwa ubishi mistari wa 1 hadi 11, na somo kuu linaamuru kukubali ukombozi wa hekima kutoka kwa watu waharibifu, kuokolewa kutoka kwa njia ya uovu, mistari wa 12, na kutoka kwa wazinzaki, mistari wa 16. Muundo wa sura kwa hila unasisitiza jambo zaidi. Mistari hiyo 22 ni sawa na idadi ya herufi katika alfabeti ya Kiebrania, na mistari ya 11-12 inagawanya sura hiyo mara mbili kulingana na ukubwa wa herufi mbili.

Kwa kuzingatia urefu unaolingana wa vifungu vidogo, maandishi yanasisitiza ukamilifu wa utaratibu uliotolewa na kimungu. Hakuna kitu kinachoepuka ufahamu wa Mungu au majaliwa mazuri kwa watu wanaotembea katika njia ya maisha ya agano. Kwa hivyo hapa mtindo unaonyesha dutu.

Maandishi yamejaa lugha ya agano, amri, na haki mapema, hesed, au uaminifu, fadhili zenye upendo katika mistari wa 8, na msamiati unaotumiwa mara kwa mara kwa uasi, kwa mfano, kuacha katika mistari wa 13. Jambo ni kwamba kuna msisitizo juu ya utaratibu wa Mungu kuwa wazi katika mahusiano ya agano hapa, na msisitizo huu juu ya utaratibu unajengwa katika hata mtindo wa muundo wa sura ya 2. Mengi katika Mithali 3 na sura zinazofuata zinarudia kwa kiasi kikubwa msamiati na motifu ambazo tayari tumeanza kukutana nazo kwa sasa.

Bado mabadiliko kidogo katika msisitizo yanaashiria maendeleo makubwa. Katika sura ya 3, maendeleo hayo yanahusisha kushikilia hekima kwa kuwa sasa tumemsikia na kuanza kumfuatilia. Kwa hiyo, msisahau mafundisho yangu, mistari wa 1. Usiache uaminifu na uaminifu ukuache, mistari wa 3. Wenye furaha ni wale ambao kwa maana inayoendelea wanapata hekima na wale wanaopata ufahamu, mistari wa 13.

Yeye ni mti wa uzima kwa wale wamshikao. Wale wanaomshika mkono wanaitwa furaha, mistari wa 18. Mwanangu, usiwaache hawa watoke machoni pako.

Shika hekima kamili na busara, mistari wa 21. Bila shaka, mawaidha haya yanaweza kujumuisha wale ambao bado hawajaanzishwa katika hekima, lakini mkazo

unaongezeka juu ya kudumu katika uhusiano. Amri ya mwisho ndani ya rufaa ya ufunguzi wa mstari wa 1 hadi 12 inakubali kimyakimya kwamba teolojia ya kulipiza kisasi sahili, kama tunavyoiita, si sahihi.

Watu wema huwa hawafurahii hali nzuri kila wakati, au sivyo himizo hapa lisingekuwa la lazima. Mithali 24:16 baadaye itatoa nuance iliyo wazi zaidi kuhusu mateso ya haki. Mwenye haki huanguka mara saba na kuinuka tena, bali waovu hujikwaa nyakati za msiba.

Kutakuwa na majaribu tunapokutana na nyakati hizi za kutoelewana ili kuamini kwamba hekima haifai kushikilia. Lakini tukipita teolojia ya kulipiza kisasi sahili ambapo wema daima huzalisha wema mara moja, basi tunaweza kutambua kwamba jumla kuhusu thamani ya hekima hubakia kuwa kweli bila kuweka motisha ya hekima kwenye aina fulani ya uhakikisho rahisi ambao kwa hakika haukubaliani na uzoefu wa maisha. Kiingilio katika mstari wa 13 hadi 20 wa Mithali 3 hufuata mwito wake wa ufunguzi kwa sifa ya hekima.

Tunapaswa kufuatia hekima kama mwenzi wa ndoa, lakini kwa kufanya hivyo tunakumbatia mti wa uzima, ni kana kwamba, katika mstari wa 18. Kuna aina mbalimbali za msamiati hapa. Katika mstari ya 19 na 20 tuna madai ya awali, tukitarajia sura ya 8, kwamba hekima ndiyo njia ambayo Bwana aliumba ulimwengu kuwa thabiti na salama.

Matumizi ya kiishara ya Mti wa Uzima hapa na mahali pengine katika maandiko yanathibitisha uwezekano wa utata wa kile ambacho watu wanakiita hekima. Wanapokubali mpango uliotolewa na Mungu wa uhai wa viumbe, wanadamu hupata baraka. Lakini ikiwa wanatafuta kuishi katika uhuru kutoka kwa Mungu kupitia ujuzi wao wenyewe wa mema na mabaya badala ya kukumbatia mti wa uzima wa Mungu, wanadamu huchagua anguko lenye kufisha.

Hukumu ya Mungu ya rehema pekee ndiyo inayotuzuia tusifunge adhabu yetu milele ndani ya aina hiyo ya maisha ya ibada ya sanamu. Kwa hivyo, hekima inayofuatwa peke yetu inaweza kuwa chombo cha kutangaza kwa hakika uhuru wa mwanadamu ambao ulithibitika kuwa mbaya sana kwetu hapo kwanza. Hata hivyo, kama zawadi ya Muumba inavyokubalika tunapoitikia Mungu akija kwetu na kuita kwa mwaliko wake, hekima hutupatanisha na mpango wa Mungu wa kusitawi.

Kuanza tena kwa hotuba ya moja kwa moja katika sura ya 3, mstari wa 21 pamoja na mtoto wangu kunatanguliza kifungu kidogo kinachofuata na hapa tuna kiini cha somo. Tunapaswa kushikilia hekima kama chanzo chetu cha usalama na kwa kufanya hivyo tunapaswa kuwajali jirani zetu. Hekima kama hiyo, kwa maneno mengine, inazingatia jinsi tunavyotumia pesa zetu na vinywa vyetu kwa kuzingatia kile ambacho mioyo yetu inapata usalama wao ndani yake.

Resonances na kitabu cha Yakobo ni dhahiri hapa. Kando na mengine ambayo ninaandika katika ufafanuzi wangu na unaweza kupata hapo, nitataja hapa tu, hata tunayo katika Yakobo nukuu kutoka kwa tafsiri ya Kigiriki ya Mithali 3:34, Mungu huwapinga wenye kiburi lakini huwapa neema wanyenyekevu. Yakobo 4.6. Augustine anapendekeza kwamba hakuna ukurasa katika vitabu vitakatifu ambapo ukweli huu kuhusu unyenyekevu na neema ya Mungu hauonekani.

Inatoa muhtasari ufao katika umalizio wa sura hii, Mithali 3, kuhusu kwa nini Mithali hupata hekima ya kujumuisha kumcha Bwana huku kutafuta njia ya uzima wa kweli ni kutafuta hekima. Mungu anayeonyeshwa katika Mithali 3 na katika kitabu chote ni mwenye neema, si kuwatawala wanadamu kidhalimu bali anataka wastawi. Mithali 3:3 inatumia lugha ya upendo thabiti na uaminifu iliyofanywa kuwa ya uhakika kwa ajili ya tabia ya Mungu kupitia ufunuo wa Mungu binafsi ambao Musa alipokea alipokuwa amefichwa kwenye ufa wa mwamba katika Kutoka 34.

Kwa sababu Mungu ni mwenye haki na mwenye neema, akitaka kila mtu kustawi, watu wote hupitia nidhamu nyakati fulani na baadhi ya watu lazima wapitie hukumu ya uhakika. Mbali na kugonganisha haki na neema dhidi ya kila mmoja wetu, ufahamu wa kibiblia wa utunzaji wa kibaba wa Mungu kwa ajili yetu kwa hakika hutuweka huru kutoka kwa malengo ya kitamaduni ambayo haki na huruma huvutwa. Tunahitaji kuwaweka pamoja kwa sababu Mungu wa Mithali hufanya hivyo.

Mungu ana viwango, Mungu ameweka utaratibu ndani ya uumbaji kwa kusudi zuri la kutusaidia kuishi vizuri. Na Mithali 3 inatuhimiza sio tu kusikia toleo la hekima mwanzoni na kisha kulikubali, lakini tushikilie hekima hii kwa sababu tunaamini kwamba Mungu anataka tufurahie shalom. Muhadhara unaofuata, Mithali 4, ni wazi kabisa.

Anwani ya moja kwa moja inatofautisha vitengo vitatu, mstari wa 1-9, mstari wa 10-19, na mstari wa 20-27. Kitengo cha kwanza ndicho ambacho ni muhimu zaidi. Sehemu ya kwanza, mistari 1-9, inahusisha baba kutoa ushahidi kwa mapokeo ya hekima ya familia, akinukuu maagizo kutoka utoto wake.

Jamii inayoakisiwa katika Mithali ni ya mfumo dume, lakini katika mstari wa 3, maandishi ya Biblia yanamheshimu mama pia. Sehemu ya pili, mistari 10-19, inasisitiza uaminifu wa baba wa sasa katika kufundisha, ambao mwana lazima sasa azingatie. Sehemu ya tatu na ya mwisho, aya ya 20-27, imejaa sehemu za mwili na hisi, pamoja na vitenzi vya nafasi ya kimwili na harakati.

Katika moyo wake ni moyo, aya ya 23, ambayo matendo hutiririka. Tunalinda moyo, hasa kwa njia ya macho na kinywa na masikio, yaani kwa kile tunachoona, kusema, na kusikia. Kipengele muhimu cha mafundisho ya wazazi na kulinda moyo kinahusu

uaminifu wa kijinsia, somo la wazi la Mithali 5, ambalo linazungumzia mahusiano ya agano kwa ujumla zaidi.

Sura inaanza na mwito wa kusikiliza mafundisho kama hayo, ambayo yanalinganishwa na hekima katika mstari wa 1 na 2. Mantiki huanza kufunuliwa katika suala la upotovu kuwa mbaya, mistari 3-6. Hotuba ya moja kwa moja ya mkazo katika mstari wa 7 inaongoza katika himizo muhimu kuhusu kuepuka mwanamke mzinzi katika mstari wa 8, ili kuepuka matokeo mabaya, mistari 9-14. Mawaidha ya pili kisha yanafunua mwenza chanya wa furaha ya ngono ndani ya ndoa, mistari 15-20.

Na hatimaye, kuna hitimisho la kitheolojia kuhusu matokeo ya hatari ambayo yako hatarini katika aya tatu za mwisho. Ingawa somo kuu linahusisha uaminifu wa kijinsia, mada ya usemi pia ni muhimu. Hotuba ya kijana huakisi hali yake na yale anayosikiliza yanamuathiri.

Vielelezo vya Biblia mahali pengine vinakazia uhitaji wa kukataa mapendekezo ya uradhi ya papo hapo tunayosikia. Musa, aliye mashuhuri kama mwana mwaminifu katika nyumba ya Mungu hadi ufunuo wa Masihi, Waebrania 3:1-6, alichagua kuvumilia kuteswa pamoja na watu wa Mungu kuliko kufurahia anasa za dhambi za kitambo, Waebrania 11-25. Labda kwa uwazi zaidi, Yusufu alimkataa mke wa Potifa kwa gharama kubwa katika Mwanzo 39.

Hizi ndizo aina za mifano inayojumuisha kile ambacho Mithali 5 inaita. Kinyume chake, kama Mithali mingine yote, sura ya 5 imejaa mafumbo mengi ya mwili, ambayo sio tu ya kuonya dhidi ya uzinzi lakini pia kusherehekea kwa unyoofu ngono ya ndoa kama zawadi iliyoundwa na kimungu. Hata hivyo, kasi huanza kujilimbikiza kwa safu ya ziada ya maana ambayo uaminifu katika ndoa hudhihirisha uaminifu wa kiroho kwa Mungu.

Tutazungumzia hilo zaidi kuhusiana na sura ya 7. Agano la ndoa ni muhimu kwa ufahamu wa kibiblia wa mwingiliano wa Mungu na Israeli na Kanisa. Kwa hiyo, inafaa kuzingatia milinganisho kati ya ulinzi wa uaminifu-mshikamanifu kingono na kufuatia uaminifu wa kiroho. Mistari mitano ya kwanza ya Mithali 6 inamuonya mwana wa mithali kutotumika kama mdhamini wa deni za jirani, ikimalizia katika mistari 3b-5 kwa mlolongo wa mawaidha ya kuharakisha kuondoka wakati unajiiondoa kutoka kwa ahadi kama hiyo.

Mfano mahususi wa uvivu ambao unamtia wasiwasi baba katika mistari hii unaongoza kwenye mawaidha ya jumla zaidi dhidi ya uvivu katika mistari ya 6-11. Katika Mithali, mtu anayemcha Mungu anaweza kujifunza kutokana na uwekezaji wa chungu kwa muda mrefu. Utaratibu uliombwa ni chanzo cha ujuzi wa maadili kutoka kwa Muumba.

Mwana hapa anaweza bado kuwa mvivu, lakini onyo la wazazi ni hatua muhimu ya kuzuia. Wala mvivu bado si mwovu, kama katika mistari 12-19 ya sura ya 6, au mwanamke mzinzi au mwathirika wake, kama katika mistari 20-35, lakini yeye ameanza njia hiyo. Kukosa kujiandaa kwa usalama wa kibinafsi kunaleta matokeo mapana zaidi katika kushindwa kukidhi mahitaji ya wengine katika familia au jamii.

Kwa kawaida, basi, 2 Wathesalonike 3:10 ilipata manukuu ya mara kwa mara katika kanisa la kwanza, yeyote asiyependa kufanya kazi asile. Mukadha wa amri ya Paulo unaweka wazi kwamba mikono isiyofanya kazi ni uwanja wa michezo wa shetani katika jamii. Kwa mtazamo wa kwanza, tatizo la udhamini wa dhamana kwa jirani ni vigumu kupatana na kundi moja na vitu kama uzinzi.

Baada ya yote, Biblia haipingani kabisa na aina zote za utoaji wa mikopo. Uchumi wa kisasa unaojengwa karibu na uvamizi wa hali ya juu wa deni na riba huibua matatizo zaidi ambayo siwezi kushughulikia hapa. Lakini mada kubwa zaidi kuhusu kuepuka mitego huchota vitu hivi mbalimbali pamoja.

Mchoro wa 6, kisha wa 7 katika mistari ya 16-19 ya sura hii unaangazia tabia bainifu zaidi ya mwovu, ikifuata muundo mpana wa orodha za aina hii ambazo tutakutana nazo katika Mithali, X, X pamoja na 1. Orodha hizi za X, X pamoja na 1 zinaangazia kipengele cha mwisho, jumlisha 1. Kwa hivyo hapa, katika mistari ya 19 ya kugawanyika kwa familia na mgawanyiko wa mwisho wa Mithali ya 16. ya vifungo vya maagano. Kwa mara nyingine tena, familia za kibinadamu ndizo zinazohangaikia sana kwa sababu ni mifano ambayo kwayo tunajifunza kuishi pamoja na Mungu. Mithali 6:16-19 pia inasomeka kama zile zinazopinga heri, zenye macho ya kiburi hapo mwanzoni kinyume na umaskini wa roho, na mikono inayomwaga damu isiyo na hatia tofauti na upole na rehema, kwa moyo unaopanga mipango miovu tofauti na usafi wa moyo, pamoja na shahidi mwongo anayeshuhudia uwongo tofauti na kuteseka kutoka kwa watu wanaotukana sisi kwa njia ya amani, tofauti na watu wanaotukana sisi kwa njia ya amani na kututukana kwa amani katika familia.

Umaarufu wa sauti za sibilanti katika mistari hii unatoa matokeo ya kuzomewa katika orodha yote ya Mithali. Hizi ni sifa ambazo hatutaki kuwa nazo. Wanatutisha kama nyoka.

Sio bahati mbaya kwamba kiburi huja kwanza katika orodha hii ya dhambi, wakati orodha, kama Waltke anavyoonyesha, inashuka kutoka kichwa hadi miguu. Moyo, bila shaka, uko katikati. Kinachounganisha nyenzo hizi zote ni kuepuka aina yoyote ya mitego au mitego inayoweza kutuondoa barabarani kwa kufuata hekima.

Anwani ya mzazi ya moja kwa moja inatokea tena katika mistari wa 20. Wakati huu, tofauti na sura ya 6 mistari wa 1, pamoja na mawaidha ya kawaida ya kudumisha utii, yanayoongoza katika ahadi za ulinzi ambazo mafundisho ya wazazi yatatoa, kielelezo cha ulinzi huo kinahusisha upumbavu wa dame. Mithali 7 inafuata na onyo lingine la

hotuba dhidi ya mwanamke mzinzi, na maana yake halisi inayoelekeza kwenye umuhimu zaidi wa kiroho kwa njia kadhaa.

Kwanza, muktadha unaozunguka hauhusishi tu nafasi ya kilele ya mhadhara huu, lakini pia muunganisho wake na Mithali 8 kuhusu hekima ya mwanamke. Ufafanuzi wa hapo na katika Mithali 9 kuhusu hekima ya kike na upumbavu wa dame unapendekeza kwamba mwanamke mzinzi wa sura ya 7 anaanza kuwa zaidi ya inavyoonekana mwanzoni. Pili, utangulizi uliopanuliwa katika Mithali 7 unasisitiza uaminifu kwa mafundisho ya kitamaduni, ukiunganisha na hekima ya mwanamke katika sura ya 8. Kwa kuwa wewe ni dada yangu katika sura ya 7 mstari wa 4, inawasilisha uhusiano wa karibu wa ndoa badala ya udada rahisi.

Kwa mfano sambamba fikiria Wimbo Ulio Bora 4.9, umeuteka moyo wangu, dada yangu, bibi harusi wangu. Tatu, ikielekeza kwenye umuhimu mkubwa wa kiroho, vipengele kadhaa vya kisa cha upotoshaji hudokeza kwamba kuna mengi zaidi yanayoendelea kuliko inavyoonekana. Kwa mfano, kuna uwezekano gani kwamba mzazi mwenye hekima angeweza kutazama kisa hicho kikiendelea? Aya ya 6 na 7. Nne, dini inaingia katika hali hii.

Kwa hakika, istilahi ya sura ya 7 na mstari wa 14 pengine inarejelea dhabihu ya ushirika kutoka kwa desturi za Wakanaani zinazohusisha mlo, kama Waltke anavyopendekeza. Tano, baadhi ya lugha hudokeza kuingia mara mbili, vyumba vya mauti katika mstari wa 27. Mahali pengine katika Mithali hurejelea sehemu za ndani za mwili au kiumbe.

Katika mstari wa 26, taswira ambayo Waltke anasema inahusiana kwa karibu na Ishtar wa Babeli na Inanna wa Kisumeri, ambao wote wana kazi maradufu ya kuwa miungu ya kike ya upendo na vita. Ijapokuwa onyo linaendelea wakati huo dhidi ya kushindwa kimwili na mwanamke mzinzi, Mithali tayari imeeleza matokeo mabaya ya kifedha, kijamii, na hata kimwili. Kwa hiyo, hali hii inaonya zaidi juu ya uwezekano wa kushawishi wa dini za kigeni na hekima mbadala, ikitutayarisha kutambua tamaa zao za kimwili.

Leo, inashangaza kwamba Wakristo fulani wanaoendelea zaidi huzungumza juu ya hekima kwa njia yenye kushawishi, kinyume na sheria ya Mungu, kwa njia ambayo kwa kweli inaweza kuongoza kwenye upumbavu. Sio bahati mbaya kwamba aina fulani za imani ya Kikristo ya kiliberali au inayoendelea, ambayo inasisitiza umahususi wa Yesu Kristo na haswa muundo wa Agano la Kale wa wito wake kwa kupendelea hali ya kiroho ya jumla ambayo inaweza kupatikana ndani na nje ya dini nyingi, aina hizi za imani huria zaidi zina mwelekeo wa kuachana na viwango vya kimapokeo vya Maandiko vya maadili ya ngono. Hata Wakristo wahafidhina sasa wamejidhihirisha kuwa tayari kufanya maafikiano makubwa na utamaduni wa kisasa katika eneo hili.

Mielekeo kama hii inapatana na mienendo ya dini-jinsia inayopatikana katika Mithali 7. Kulichukulia agano la ndoa kirahisi kihalisi na kisitiari katika kuchukulia uaminifu kwa Yehova kuwa kirahisi, na kinyume chake. Hali ya kiroho, kama ngono, inakidhi mahitaji na matamania ya kimsingi ya mwanadamu, ya kibinafsi na ya kijamii. Kwa kuihusisha miili yetu katika vitendo vya kujivuna, jinsia na hali ya kiroho huleta majaribu yenye nguvu ya kujichukulia sisi wenyewe na wengine, hata uzoefu wetu wa Mungu, kama sanamu.

Kwa hivyo, Mithali 7 ina umuhimu mkubwa kuhusu uhusiano wetu wa agano na Mungu. Katika Mithali 8, kinyume chake, Bibi Hekima, kama Dame Folly, analia hadharani sana. Lakini ingawa ni mrembo, anajaribu kupata mvuto wa muda mrefu wa mchumba badala ya kufanya uchokozi wa muda mfupi wa Dame Folly.

Rufaa yake inategemea ukweli wa maneno yake, ambayo hayatoi ujuzi wa kiakili tu. Kwa undani zaidi, maneno haya ni ya haki, na ya moja kwa moja badala ya udanganyifu na udanganyifu, kama mistari ya 6 hadi 9 inavyosisitiza. Kwa hiyo, zina thamani kubwa zaidi kuliko metali na vito bora zaidi, mistari wa 10 na 11.

Mistari kumi inayofuata, mistari wa 12 hadi 21, inafunua thamani ya hekima hata zaidi, kutia ndani uhusiano na ufalme, kwani hekima ndiyo kanuni ambayo kwayo watawala hutawala kwa haki. Mpango wa Mungu ni kwamba viongozi wapatanishie utawala wa kiungu kwa njia ya hekima. Mwisho wa Mithali 8, basi, katika mistari wa 32 hadi 36, una hitimisho linalotarajiwa la somo.

Mwanamke Hekima hutoa baraka kwa wale wanaosikiliza, kwa uangalifu na daima, ili kushika njia zake. Baraka hii inajumuisha maisha na, zaidi ya uwepo wa kimwili, kibali kutoka kwa Bwana. Vinginevyo, wale wanaokataa hekima hupenda kifo, ambacho, kwa kumaanisha, si cha kimwili tu.

Angalia ulinganifu na mwisho wa Mithali 7. Sura zote mbili zinaishia na mwanga wa kifo kama matokeo ya kudharau Hekima ya Bibi. Katika kilele cha Mithali 8, mistari ya 22 hadi 31 huimarisha kesi ya Bibi Hekima kwa kumfungamanisha kwa ukamilifu na utawala wa Mungu wa ulimwengu, si wa sasa tu, bali pia katika nyakati za mbali zaidi, uumbaji wake, na, kwa kudokeza, wakati wake ujao. Kifungu hiki kinapingwa katika mambo kadhaa kuhusu Ukristo, au kama kinahusiana na Yesu hata kidogo.

Kwa kukosa muda ufaao wa kushughulikia swali hilo vizuri katika mhadhara huu, hapa nitakurejelea kwa urahisi kwenye ufafanuzi wangu, na labda kwa hotuba ya baadaye, ili kuendeleza usomaji ambao hatimaye unaungana na Yesu Kristo kujifunza kutoka kwa Mababa wa Kanisa, lakini anafanya hivyo kwa uangalifu sana, akijaribu kujifunza kutoka kwa usomi wa kisasa wa Biblia pia. Nadhani mafumbo katika kifungu hiki yanatoa baadhi ya sababu za kufikiri kwamba Roho Mtakatifu alifunika utu huu wa hekima ili kusema zaidi ya vile mwandishi wa kibinadamu alivyojua wakati huo. Vyovyote vile, ingawa mwonekano huu wa hekima unatazamia mwaliko wa kilele

katika sura ya 9, na kisha hekima hii inakusanywa na kuwilishwa katika sura ya 10 hadi 29, na inachukua namna nyingine ya kilele katika mwanamke wa sura ya 31, mhusika mkuu wa hekima, nadhani, inadokeza zaidi ya sifa ya kimungu au seti ya maneno yaliyokusanywa.

Kwa kweli, kuwapo kwa hekima katika tendo la uumbaji katika sura ya 8 kunaonyesha kwamba kuna maoni zaidi ya sifa ya kimungu isiyo na utu. Hapa kuna kidokezo kidogo cha jinsi Mithali 8 inaweza kuwa hai katika nuru ya Yesu Kristo. Kumbuka kifungu cha 31.

Mstari huo unabainisha ubinadamu kuwa muhimu kwa furaha ya Mungu. Na kisha ni thamani ya kutambua kwamba Yahweh, jina la agano la Mungu, ni neno la kwanza katika sura ya 8, mstari wa 22. Na Adamu, ubinadamu, ni neno la mwisho katika mstari wa 31 wa sura ya 8. Kwa hiyo, mwishoni mwa steaks kumi na moja ya kwanza na kabla ya steaks kumi na moja ya pili, hekima, muumba katika sehemu hii, mstari wa 22 hadi 22 hadi 22, mstari wa 31 wa uumbaji.

Tunaye Yehova hapo mwanzo, tunaye Adamu mwishoni, na katikati, tuna hekima tukisema, nilikuwepo kama mpatanishi kati ya Mungu na wanadamu. Nadhani hiyo ina maana zinazopendekeza. Mithali 9 inafuata mwaliko wa kuvutia wa Lady Wisdom katika Mithali 8 na matoleo ya mwisho kutoka kwake na Dame Folly.

Matoleo haya yanafikia kilele cha yale ambayo yameratibiwa kwa uangalifu katika sura zilizotangulia. Sasa, katika sura ya 9, mstari wa 1 hadi 6, hekima hutoa nafasi kwenye meza katika nyumba yake, sitiari inayounganishwa na mada inayoendelea ya utulivu wa familia. Nguzo saba zinaonyesha kwamba nyumba imejengwa kikamilifu, yenye kupendeza kuangalia na pia salama.

Nambari saba inaonyesha kwamba vipengele vya kifungu hufanya kazi katika rejista ya ishara. Mradi wa ujenzi wa Hekima ni jumuiya ya agano ambayo itakuwa makao ya Mungu ulimwenguni, ili kwamba hatapaaza sauti tu kutoka hekalu la juu, kama afanyavyo katika mstari wa 3. Hakika, kama William Brown anavyopendekeza, Bibi Hekima katika Mithali anafaulu kuleta utakatifu nyumbani, zaidi ya hekalu, ndani ya jiji, na hata ndani ya nyumba. Umwilisho wa Mungu katika Yesu Kristo ni mfano halisi ufaao, hatimaye, wa kiwango cha unyenyekevu wa kiungu wa hekima katika maisha yetu ya kila siku.

Bibi Hekima ni mzuri, lakini anazungumza na watu wa kawaida ana kwa ana, na ushirika wa mezani unaonyesha ukaribu ambao Mungu hutualika sisi sote kwa njia ya ajabu. Kinyume chake, wenye dhihaka, umakini wa mistari 7-12, wanamtusi tu mtu mwenye busara anayewahutubia. Matokeo yanayotarajiwa, maisha marefu au mateso mengine, yanafuata aina hizi mbili za watu kwenye njia mbili tofauti.

Upumbavu unamfanya ajitolee katika mstari wa 13-18. Yeye pia ana nyumba, na anaiga mwaliko wa hekima kutoka mahali pa juu pa pekee, ambao, kama tujuavyo kutoka katika sehemu nyingine za Agano la Kale, mara nyingi huhusishwa na ulaghai wa ibada ya sanamu wa watu wa Mungu. Upumbavu hufuata kila mtu, hata wale wanaonyoosha njia zao, mstari wa 15.

Upumbavu ni mdanganyifu, huwaficha wageni wake waliokufa ndani ya nyumba yake huku akiangazia starehe za kimwili za kuishi ukingoni. Kuomba kwake tunda lililokatazwa, kwa njia ya kusema, hujaribu kufunika uvivu kwa vile hajatayarisha mlo ufaao, na kwa kweli huketi tu karibu na mstari wa 14. Ingawa hekima inaweza kuahidi thawabu peke yake, katika mstari wa 11, mwisho wa uharibifu wa Upumbavu unasimuliwa kwa ajili yake, katika mstari wa 18, na mwenye hekima.

Mithali 1-9 inatualika kufurahia furaha ya ushirika na Mungu na jirani, inayojumuishwa hapa katika mlo wa sherehe, kwenye kilele cha safari. Kwa kumwogopa Muumba wetu, tunaweza kusitawi kikweli, tukijua jinsi ya kuishi kupatana na ulimwengu na jumuiya ya agano. Kama inavyopendekezwa katika mjadala wa Mithali 1, hofu takatifu kama hiyo haizuii, lakini inavutia.

Sitiari ya kaya katika Mithali 9 inafaa kabisa. Hatimaye, Mungu anatualika kwenye sherehe ya familia. Ukuu wa mwenyeji haututishi lakini badala yake hutuletea hisia ya mapendeleo katika mwaliko huo.

Jedwali limewekwa na tutafikia karamu hiyo ya mwisho kwa kukumbatia hekima ya kimungu, tukibaki kwenye njia ya wazazi karibu na nyumba yake.

Huyu ni Dk. Daniel J. Treier katika mafundisho yake kuhusu Mithali kwa ajili ya Maisha ya Kikristo. Hiki ni kipindi namba 1, Mithali 1-9, Njia Mbili.